

016
T15

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

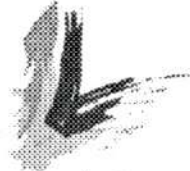

Elena Tamazlâcaru

Biobibliografie

012
T15

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere

Filiala „Alba Iulia”

Elena Tamazlâcaru

BIOBIBLIOGRAFIE

18782

**Chișinău
2013**

821.135.1(478).03+070] Tamazlâcaru, Elena (of) = 135.1
129 Tamazlâcaru, Elena (of) = 135.1
CZU 016:[821.135.1(478).09+929]

E 37

Ediție îngrijită de *Lidia Kulikovski*, dr. conf. univ.

Alcătuitori: *Elena Caldare*, *Elena Tamazlâcaru*

Lector: *Vlad Pohilă*

Redactor bibliografic: *Claudia Tricolici*

© Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

© Filiala „Alba Iulia”

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Elena Tamazlâcaru : Biobibliografie / Bibl. Municipală „B. P. Hasdeu”, Filiala „Alba Iulia” ; alcăt.: Elena Caldare, Elena Tamazlâcaru ; ed. îngrijită de Lidia Kulikovski. — Chișinău : Grafema Libris, 2013. — 188 p.

100 ex.

ISBN 978-9975-52-147-5.

016:[821.135.1(478).09+929]

E 37

SUMAR

CĂTRE CITITOR.....	5
STUDII INTRODUCATIVE	7
<i>Lidia KULIKOVSKI</i> . Elena Tamazlâcaru înrolată în cultură, în tot ce este peren, în tot ce este național, în frumos.....	7
<i>Ion UNGUREANU</i> . Bucură-te, Elena.....	12
<i>Mihai CIMPOI</i> . O prezență: Elena ce continuă Elenele	16
<i>Nicolae DABIJA</i> . Pârcălab în cetatea frunzei.....	18
<i>Vlad POHILĂ</i> . Creația ei este un îndemn de a iubi frumosul	21
Elena Tamazlâcaru: Tabel cronologic	25
<i>Elena Tamazlâcaru</i> . „Urmașilor mei Văcărești...”	29
OPERA. ACTIVITATEA LITERARĂ.....	40
Ediții aparte.....	40
În culegeri și publicații periodice.....	42
Texte, pagini îngrijite de Elena Tamazlâcaru	98
în colaborare (coautor)	99
Interviuri realizate de Elena Tamazlâcaru	102
ACTIVITATEA ÎN TELEVIZIUNE: REALIZATOR DE EMISIUNI MUZICAL-ARTISTICE.....	104
Emisiuni din ciclul „Vatra”	104
Emisiuni din ciclul „Popasuri în provincie”	105
Emisiuni din ciclul „Bucuroși de oaspeți?”	109
Emisiuni din ciclul „Mărgăritare”	124
Emisiuni muzicale TV, gen portret muzical sau cu tematică muzicală, realizate în calitate de autor, redactor	128
Emisiuni cu genericul „Sanctuarul cheii sol”, realizate în colaborare cu compozitorul Tudor Chiriac	134
Emisiuni de popularizare a artei corale în colaborare cu Capela Academică „Moldova” a Teleradiodifuziunii, dirijor Valentin Budilevschi	137

DESPRE CREAȚIA ELENEI TAMAZLĂCARU.....	142
Materiale și repere critice	142
Resurse electronice	144
Referințe	146
INDEXURI AUXILIARE	154
Index de nume	154
Index geografic	167
Index de publicații periodice.....	169
FILE DE ALBUM	170

CĂTRE CITITOR

Prezenta lucrare este dedicată scriitoarei Elena Tamazlăcaru și prezintă materiale din activitatea sa în calitate de ziarist, eseist, poet, prozator, prezentator, autor și redactor de emisiuni TV.

Selectarea materialului a fost realizată în baza surselor bibliografice din *Cronica presei din RSSM (1980-1998)*, *Bibliografia Națională a Republicii Moldova (2000-2010)*, *Calendar Național (2013)*, catalogul BM „B.P. Hasdeu”, din alte lucrări vizând activitatea literară a Elenei Tamazlăcaru, precum și din arhiva personală a Elenei Tamazlăcaru.

Au fost consultate *de visu* următoarele publicații periodice: săptămânalul *Literatura și arta (1982-2013)*, *Tinerimea Moldovei (1983-1991)*, *Alba Iulia (2008-2009)*, *Informația de Alba (2008-2010)*, *Flacăra (2011-2013)*, *Programele TeleRadio (1989-2001)*, revistele *Nistru (1980-1988)*, *BiblioPolis (2005-2013)*, *Dacoromania (2006-2013)*, *Gând românesc (2009-2013)*, *Luminătorul (2008-2013)*, *Viața Basarabiei (2008-2013)*.

Lucrarea este structurată în trei capitole principale: **I. Opera. Activitatea literară; II. Activitatea în televiziune: Realizator de emisiuni literar-artistice TV; III. Despre creația Elenei Tamazlăcaru.**

La începutul lucrării sunt prezentate compartimentele *Către cititor; Studii introductive; Elena Tamazlăcaru: Tabel cronologic*. Capitolul **Opera. Activitatea literară** este divizat în următoarele compartimente: *Ediții aparte; În culegeri și în publicații periodice; Texte, pagini îngrijite de Elena Tamazlăcaru; În colaborare (coautor); Interviuri realizate de Elena Tamazlăcaru.*

Capitolul **Activitatea în televiziune: Realizator de emisiuni literar-artistice** cuprinde materiale privitor la diverse emisiuni și cicluri de emisiuni de popularizare a artei muzicale realizate de Elena Tamazlăcaru în calitate de autor, redactor, precum și în colaborare. Ultimul capitol, **Despre creația Elenei Tamazlăcaru**, include materiale și repere critice asupra activității literare a protagonistei.

Un compartiment aparte, **Resurse electronice**, conține articole semnate de Elena Tamazlăcaru și materiale despre activitatea sa publicistică, apărute în format electronic.

Criteriul de aranjare a surselor bibliografice este strict cronologic, iar în cadrul anului descrierile sunt aranjate în ordine alfabetică. În capitolul *Realizator de emisiuni literar-artistice* materialul este aranjat în ordinea cronologic calendaristică a emisiunilor puse pe post. În compartimentul *Resurse electronice* materialul este aranjat în ordinea alfabetică a publicațiilor.

Recenziile apărute la cărțile autoarei sunt indicate imediat după descrierea cărții respective, aranjate în ordinea cronologică a apariției recenziei, iar în cadrul anului – în ordine alfabetică.

Descrierile bibliografice au fost efectuate conform STAS-ului 7.1.-2003 *Descrierea bibliografică a documentelor*. Abrevierile cuvintelor în limba română sunt făcute conform STAS-ului 7.11.-2004 (ISO 832:1994) *Prescurtările cuvintelor și expresiilor în limbile străine europene*.

Întru facilitarea utilizării bibliografiei am alcătuit indexurile auxiliare: *Index de nume; Index geografic și Index de publicații periodice*. Finalizează lucrarea compartimentele *Referințe și File de album*.

Selectarea materialului s-a finisat în luna aprilie 2013.

Lucrarea este destinată studenților, elevilor, profesorilor, filologilor, ziariștilor, bibliotecarilor și tuturor celor interesați de activitatea publicistei și poetei Elena Tamazlăcaru, de contribuția sa în reflectarea vieții culturale, literar-artistice și sociale, în promovarea dragostei față de valorile naționale autentice.

Elena CALDARE

STUDII INTRODUCTIVE

Elena Tamazlăcaru înrolată în cultură, în tot ce este peren, în tot ce este național, în frumos

Lidia KULIKOVSKI, dr. conf. univ.

Atunci când arheologii viitorului vor căuta urme ale actualei culturi, vor găsi, cu siguranță, în masivele literare și publicistice, materiale cu certă valoare semnate de Elena Tamazlăcaru. Le vor regăsi ușor pentru că autoarea nu le-a creat pentru umplutură, pentru bif, ci pentru a valorifica istoria și prezentul, proces trecut prin inima și sufletul ei, or acestea, cizelate de inimă și suflet, sunt durabile, ies peste timp în față...

Articolele, recenziile, eseurile, scenariile, emisiunile, versurile Elenei reprezintă „semințe” pe care, conștient, le planta (publica) în diferite publicații culturale, exact așa cum face țăranul care seamănă și își cultivă ogorul pentru a obține o recoltă bogată... Volumul *Elena Tamazlăcaru. Biobibliografie* confirmă cele afirmate prin date adunate (total 814 surse bibliografice).

Lucrarea raportează cinci lucrări de autor (complementate și potențate cu 9 recenzii) și peste 800 de articole, eseuri, recenzii, tablete, versuri tipărite în diverse publicații literare, culturale naționale și locale; emisiuni realizate la televiziune. Lucrările Elenei au o energetică care ne electrizează... Nu fiecare reușește acest lucru prin scrisul său. Elena, da! Prin entuziasmul, empatia, umanitatea și integritatea care-o caracterizează, care însuflețesc materialul, care emană sensibilitate și totodată cu o forță de nebănuit pune accente îndrăznețe, ridică probleme, educă, impune, recomandă, îndeamnă. Activitatea sa scriitoricească gravitează în jurul valorii, al autenticului, al omului creator de cultură și al omului consumator de cultură, al omului simplu.

Elena Tamazlâcaru este trup și suflet cu ideea națională, pentru că aceasta corespunde valorilor ei interioare dincolo de orice sistem politic, dincolo de orice direcție politică a guvernanților. Ea acționează în conformitate cu motivațiile sale personale și nu are nevoie de vreo motivație exterioară. A demonstrat (urmăriți biografia ei din acest volum) că are destulă energie ca să se deplaseze singură în direcția dorită... I-au ajutat conștiința care a combinat-o cu cunoștințele, mereu actualizate, dezvoltate (Școala Pedagogică, Facultatea de Jurnalism, contactul cu artele) pe care le-a acumulat. Cu ajutorul lor a reușit să dea contur vieții sale ... propriului viitor...

Adevăratul sens al vieții nu este de a ști ceva, ci de a face ceva... Elena a ajuns la maturitate artistică, creatoare prin muncă asiduă, prin dăruire și pasiune dedicate muncii. Afirm aceasta bazându-mă pe subiectele abordate în articolele, comentariile, reportajele sale. *Cine decide valoarea actului cultural?* - se întreba într-un eseu Nicolae Busuioc, cărturar ieșean și cunoscut bibliolog român. Opinia cea mai corectă este aceea că valoarea rezultă după tot ceea ce rămâne în urma perceperii prin propriile emoții și în strânsă asociere cu profesionalismul, care, susține N. Busuioc, determină departajarea, diferența în urma căreia actul cultural capătă criteriul de calitate și substanță. La câte activități culturale a asistat, a participat ca inițiator, contributor, organizator Elena Tamazlâcaru? Despre câte a scris? Toate au fost măsurate prin propriile emoții, prin trăirile proprii...

Scriu, în această epocă digitală, impersonală, de înaltă tehnologie, despre un om, care pare un erou din altă lume, un erou care parcă s-a urcat într-un tren cu care călătoriseră bunicii noștri și călătorește prin peisajul online, ducând valori perene de care nu se poate detașa, pe care nu le poate abandona și cu atât mai greu îi e să le disemineze, să le împărtășească, să le apere... Dar nu este nici străină acestei lumi cu toată modernitatea ei digitală strălucitoare. Această lume are nevoie de oameni care generează reacții cu încărcătură emoțională. Elena scrie orientat spre reacții emoționale pentru că subiectele preferate – cultura, tradițiile, istoria nu pot fi

abordate fără a ținti și inima cititorului. Nu își exprimă regretul pentru vremurile trecute, mai degrabă aspiră la un viitor nutrit de fiecare român – de reîntregire. O analiză a titlurilor scoate în evidență foarte bine această aspirație, la care contribuie prin profesia sa: *Floarea Unirii – Floare a tinereții Patriei* (Ziua Națională a României); *Crinul Limbii Române ofilit în Basarabia* (eseu); *De la Nistru pân' la Tisa tot românul plânsu-mi-s-a...* (eseu); *Fiecare român își are un Eminescu al său*; *Icoana întregirii Țării*; *Înălțați prin Unire*; *Hora Unirii între două stiluri calendaristice*; *Măreția și Drama Unirii. Ecourile ei...*; *Acordurile Unirii*; *De o vârstă cu Unirea*; *Lupta continuă pentru Limba Română*; *Chișinăul de Ziua Națională a României*; *1 Decembrie, sărbătoarea sărbătorilor*; *Anticipări și permanentizări ale sărbătorii lui 1 Decembrie*; *Înălțare prin românism și documente ale istoriei*; *Lansări de carte în Săptămâna Unirii*; *Prin Limbă Dumnezeu l-a făcut pe om un egal al Său*; *Unirea celor două maluri de Prut*.

Ca să realizezi o muncă de calitate, precum Elena Tamazlâcaru, trebuie să ai senzația că munca ta are un efect, ca să influențezi vizibil universul, că iei parte la ceva important... Trăim într-o lume a măsurilor, în care ne cunoaștem semenii și obiectele din jur prin măsurare, comparație și diferențiere.

Biobibliografia este un instrument prin care putem evalua, judeca și raporta la o situație, în cazul nostru, la procesul literar și cultural, a personalității Elenei Tamazlâcaru, scriitor, jurnalist, publicist, producător media, detașând și indentificând individualitatea protagonistei printr-un corpus de date, de referințe, decupate din domeniul cultural, literar dintr-o perioadă de aproape patru decenii. Biobibliografia este instrumentul de demarcație care conturează liniile portretului Elenei Tamazlâcaru de multitudinea de personalități din contextul literar și cultural național. Volumul biobibliografic trece în revistă încercările și victoriile personale, radiografiind an de an activitatea Elenei Tamazlâcaru.

Am amintit mai sus un pachet de caracteristici ale protagonistei, care o disting de alții. Elena Tamazlâcaru este ea însăși un

pachet de valori care-i marchează munca: măiestrie, creștere, distincție, autonomie, autocontrol, moralitate. Volumul biobibliografic omagial demonstrează că E. Tamazlâcaru nu a moțait la multele evenimente culturale, la multele procese literare, politice. Ea a adus întotdeauna o contribuție valoroasă prin produsul final – publicațiile ei – rearanjând materialul, în mod specific, „tamazlâcăresc”, pentru ca acesta să reflecte cât mai bine valorile sale. Valoarea-i se reflectă clar în (1) modul în care gândește, prelucrează și aranjează ceea ce scrie, (2) în natura fiecărei contribuții aduse fiecărui subiect abordat, (3) în oamenii care-o înconjoară, despre care scrie, de la care învață, pe care îi învață, (4) în publicul său.

E. Tamazlâcaru, veți sesiza din datele adunate în volumul biobibliografic, își sincronizează viața profesională cu adevăratul sine! Semnificația ei se află în opera ei, în viața ei!

Pe om îl mai caracterizează și modul în care se prezintă. Elena Tamazlâcaru este caracterizată de modestie, dar niciodată nu ratează de a se implica, de a lua atitudine în public, de a spune ce gândește, de a propune lucruri, de a apăra, dacă e nevoie, pe cineva... Imaginea ei prezintă o bună româncă (prin acțiuni, responsabilitate, port), o bună creștină - mărturie fiind articolele, eseurile, replicile, versurile sale: *lisus –dumnezeiesc simbol al eternei lumini* (versuri); *Dumnezeul nostru s-a retras în poezia noastră și în cântecul nostru...* (comentariu); *Prin Mateevici Dumnezeu ne-a poruncit* (versuri); *Câți creștini sunteți în casă* (comentariu); *Lacrima lui Dumnezeu*; *Lumânare din ambele capete aprinsă*; *O floare a spiritului, Biserica „Sfânta Teodora...; O întâmplare fericită care vine de la Dumnezeu*; *O manifestare de ortodoxism basarabean*; *Între Înviere și Înălțare*; *Născută din lumina candeliei – Icoana...; Dumnezeu a pus mâna ...* (versuri); *Dumnezeu ne-a Creat și Dăruit Țara cu frumusețile-i etc., etc.*

Majusculele din titluri sunt opțiunea autoarei, și prin aceasta, Elena demonstrează convingerea personală asupra subiectelor abordate, importanța lor pentru noi.

Elena s-a înrolat în cultură. Înrolarea este acea forță vitală de acțiune, de a propaga scânteia, răspândind lumină.

Viața și activitatea Elenei Tamazlâcaru ni se prezintă ca diversitate, pildă și mișcare pulsatorie, invitându-ne în fiecare moment să ne alăturăm.

Volumul biobibliografic ne îmbie, ne spune parcă: asta este viața Elenei Tamazlâcaru, arta ei, meseria ei, prestația ei, activitatea ei care dorește să conteze. Deci, ne dă posibilitatea de a o cunoaște mai bine. Marca Elena Tamazlâcaru este Credință, Consecvență, Muncă și Talent.

Îmi exprim pe această cale recunoștința mea profundă pentru contribuția pe care o aduce domeniului cultural, și în special Bibliotecii Municipale. Am urmărit-o prin lectura articolelor publicate, prin prezența la multe evenimente culturale, prin discuții după acestea... Mă interesa omul Elena Tamazlâcaru, atitudinea, simțămintele și viziunea ei despre lume și viziunea despre viitorul nostru, ca popor, ca neam, ca cultură. Acestea nu le putem citi într-o biobibliografie, le putem cuantifica, analiza intuitiv, clasificând, analizând încrucișat teme, abordări, frecvențe per subiect. Volumul este un instrument și de a-și analiza și cuantifica, ea personal, performanțele proprii, le poate face și cititorul. Eu însă am încercat să evidențiez calități, abilități, caracteristici și valori ce compun personalitatea Elenei Tamazlâcaru de pe o poziție de respect și prețuire.

Mai are, Elena Tamazlâcaru, să ne răspundă la o întrebare: a realizat tot ce și-a dorit, sau, a devenit ceea ce a dorit să fie? Sper să ne-o spună la lansarea acestui volum biobibliografic.

Bucură-te, Elena...

Ion UNGUREANU,
ex-ministru al Culturii și Cultelor, actor, regizor

E greu să scrii despre un om, care vorbește atât de frumos despre alți oameni. Iată de ce voi veni doar cu câteva impresii despre această hăruiată ostenitoare în domeniul culturii. În orice caz, pentru mine contactul cu activitatea, cu creația Elenei Tamazlăcaru a fost plin de surprize, de descoperiri.

Mai întâi și întâi e o împătimită de frumos și nu e doar contemplativă. Ea îl depistează, îl propagă, pune umărul la înrădăcinarea lui în inimile noastre. În fond, putem spune că e un om fericit. Eseurile, reportajele, consemnările publicate cu sutele în paginile ziarelor și revistelor confirmă această sete de frumos. Iată, la întâmplare, doar câteva titluri: „La braț cu raza *Luceafărului*” – despre Emil Loteanu, „Basarabeanul... de la apa Jiului” – despre Tudor Gheorghe, „Eternul Mire al speranțelor” – despre Mântuitorul nostru. Alte titluri nu mai puțin inspirate: „*Dimineața poezilor și dimineața idealurilor Neamului*” (despre volumul omonim al acad. Eugen Simion), „Anotimp sărutat de al focului zeu...”, „Întâlniri la izvoarele culorilor”, „La malul cumințeniei culorilor”...

Dar tot la Elena Tamazlăcaru întâlnim și alte acorduri care poartă cu ele ecoul unor realități dure: „Dincolo de sârma ghimpată e Patria mea”, „Crinul Limbii Române ofilit în Basarabia”, „Lupoaica, ciocanul și secera”...

Aproape că nu există eveniment sociocultural – din viața republicii – la care să nu fie prezentă și de la care să nu scrie Elena Tamazlăcaru. Tot ce face e o cronică vie a vieții Basarabiei, a pulsului ei, cu bucuriile și tristețile iminente ale unui spațiu românesc care ba renaște, ba e bătut de toate vânturile năpraznice ale istoriei. Sunt niște cronici pe care, citindu-le, te simți omniprezent la viața Basarabiei. Diapazonul e uimitor: de la muzică, pictură, teatru, literatură – la știință, medicină, religie...

Atunci când scrie despre ceva sau cineva – îi dăruie, o aură apare în jurul lui. Știe să creeze basme, nu întâmplător scrie și texte pentru copii.

Tot dumneaei e regizoarea (asistent de regizor, îi place să concretizeze) manifestărilor noastre patriotice, deși de la o vreme nu mai e la modă să-l lauzi pe cineva că e om al cetății, că... ține la Neamul lui, la memoria istorică: „Hai, lasă-mă, domnule, cu patriotismele astea ale dumitale... Ne-am săturat!” ... S-au săturat sărmanii de Eminescu, de Vieru! În schimb savurează inscripțiile obscene de pe garduri, din WC-uri... Alte vremuri, alte gusturi, alte năravuri, veți spune dumneavoastră. Dar, domnii mei, libertatea la care am visat nu înseamnă dezmăț! Libertatea înseamnă cultul Adevărului și al Frumosului, respectul față de valori, față de unicitatea ființei umane... Libertatea nu înseamnă demolare – „Мы старый мир разрушим до основания...”! Actul de creație e un act frumos, înălțător ca și Dragostea. E o înnoire, o împrăvărire a întregii ființe. Această Cetate a Frumosului trebuie apărată. Și atunci când o cetate e asediată, a nu fi Omul Cetății înseamnă a pactiza cu invadatorii, cu demolatorii... Elena Tamazlăcaru o spune deschis în poezia dedicată Leonidei Lari (aici ea trece de la proză la poezie, semn că a ajuns-o cuțitul la os): „*Pe baricade-s. Limba sfântă ni se smulge / De toți câți au venit și au uitat să plece. / Iată-mă-s, femeia anului două mii! / Iartă-mă că te iubesc și-ți nasc copii / Pe poligonul vremilor acestor turbate.*”

Asemenea versuri îți răvășesc sufletul, citindu-le.

A fi pe baricade pentru poetă nu este o poză: „Durerea, Doamne, capăt nu mai are / Și sufletul ne este cimitir / Și pleoapa – flacăra de lumânare / De veghe la al lacrimii potir...” (In memoriam Doina și Ion). Și în final – justificarea supremă a poetei-luptătoare: „Pe baricadă-s. Pe rug ne este Neamul!” Nu sunt cuvinte mari – ele corespund intensității trăirii la limită. În toate, ca și în dragoste: „Mă doare veșnicia / În care m-ai uitat...” Și pe aceeași undă: „Vine un timp, când nici așteptările nu mai pot aștepta...”

Dar să urmărim ce simte, cu ce-și potolește setea de frumos, de armonie poeta noastră în scurtele perioade de acalmie. Iat-o întrebându-se: „*Cum aș putea trăi fără romanță, / Fără acest al inimii dezmierd*” (Poeme pentru ziua a XV-a).

O definiție mai exactă a romanței greu de găsit. Apoi urmează însăși romanța:

*„Iubite, carul toamnei nu ne-ncape,
Să nu fim triști, e-al ceasului însemn
Destinul potopește-n sfinte ape
Și velă-i e al inimii îndemn.
Romanța noastră-n toamne înflorește...”*

Eu unul m-am pomenit că-i murmur unele versuri, așa cum îngâni o melodie frumoasă, de care nu te porți despărți.

Spunea cineva că o poezie bună nu se scrie – **ea se întâmplă**. Și dacă avem în vedere că în limba română cuvântul *întâmplare* provine de la *templu* (ca în nicio altă limbă!) înseamnă că o poezie bună e un lucru divin.

Aș vrea să citez în întregime o scurtă poezie, care ai impresia că s-a scris singură, iar poeta a trecut-o doar pe hârtie:

*Parcă aș fi o frunză,
Ce-ar căuta un ram,*

*Parcă aș fi o apă
Ce-ar căuta un mal.*

*Parcă aș fi o ploaie
Ce-ar căuta un lan.*

*Parcă aș fi o durere
Ce-ar căuta alean*

Parcă aș fi o frunză...

Coborând din ceruri pe pământ, o vedem cu mânicile suflecate, atentă la tot ce se întâmplă în jur, gata să intervină, să

pună umărul pentru că are ochi ageri, o reacție promptă. De exemplu, anume Elenei Tamazlăcaru îi aparține ideea acceptată imediat de Valeriu Saharneanu ca subsemnatul să citească, In memoriam, versurile lui Grigore Vieru la Radio „Vocea Basarabiei”. Durerea, resimțită de noi toți la plecarea tragică a poetului, își „căuta alean”. Și ea l-a găsit: luni întregi, zi de zi, răsunau pe undele „Vocii Basarabiei” versurile Marelui dispărut. Până azi o dată în săptămână ne plecăm urechea la bătăile inimii poetului, care continuă să bată pentru noi și dincolo de pragul morții.

Ca o continuare firească a urmat colaborarea mea la „Vocea Basarabiei” cu „Editorialele Istoriei”, cu apariția unui CD „Publicistica lui Eminescu”, repartizat în toate școlile republicii. Toate acestea nu se întâmplau fără sugestia venită ca din senin. Parcă printre altele, a Elenei Tamazlăcaru, la una din ședințele Forului Democrat al Românilor din Moldova basarabeană.

Mă gândeam cu tristețe: ce colaborator a pierdut Televiziunea Națională atunci, când Elena a fost nevoită să plece de acolo, ce mult ar pierde presa scrisă dacă, nu dea Domnul, ar pleca Elena din presă.

În „Prefață” la placheta de versuri „Cetatea Frunzei”, apărută la Editura „Crater” din București, Ecaterina Negară scrie în încheiere: „Bucură-te poetă Elena de darul care ți s-a dat. Succes.”

Nu ne rămâne decât să ne alăturăm acestor minunate cuvinte cu ecou biblic și să ne bucurăm că o avem printre noi.

Literatura și arta. 2013, 31 ian., 4.

O prezență: Elena ce continuă Elenele

Mihai CIMPOI, academician

În cele 101 de poeme din cunoscuta colecție „Ideal” Elena Tamazlâcaru, prezență discretă până acum în poezie, dar manifestă în jurnalistică, apare ca o ființă chemată să *continue*. Bineînțeles că are cu prisosință acest dar, pe care ni-l înfățișează ca disponibilitate sufletească nativă. Este astfel *continuatoarea* de drept a Elenei din poveste și din mit: „O mult prea frumoasă poveste / Și eu – Cosânzeană în ea... / Tu, avântat în lupte hăt până peste... / Făt-Frumos, ești în povestea mea...”; „Pe rugul dragostei arsă solitara Selena / Rămasă în veci iubirii candelă trează... / Femeie-s și eu. Pre nume Elena / Și Troia mereu, mereu stă să cază...”

Poeta noastră poartă, destinal, pecetea emblematicelor Elene, văzându-și în nume o hărăzire cerească, un imbold moral. În largul context al proiectărilor și identificărilor elective îi găsim pe Iulia lui Ovidiu („Această femeie / Pe potriva Măriei Tale... / Această Femeie / Încărunțită de Așteptare...”), pe tragica Ană din balada noastră, dar și pe Midas și pe Sisif cu destinele lor „oximoronice”. Vârful piramidal al acestor configurări simbolice aliterative (la care se adaugă asocierea cu frunza, obsesivă) este readucerea în actualitate a Mântuitorului ca simbol al destinului ce ni-i dat: „În nădejdea dimineții / Erup, înfloresc / Stelele, constelații. // Incandescența vară / Naște crini de aur / Ca-n primăvară. // Magnific Mântuitorul / Aruncă boabele Luminii, / Sfințind ogorul. // Ireversibile, veșnice, / Cutremurate vremile, / Anotimpurile biblice. // Clipe, secole bat în Ceas cucii. / De două milenii suntem / Pe nesfârșit Drumul Crucii.”

Inspirată de predica preotului Ioan Ciuntu de la Biserica Sf. Teodora de la Sihla, această poezie are continuare o asociere firească cu Răstignirea Basarabiei.

Elena Tamazlâcaru face parte din rara stirpe a liricilor, dând dovadă de o largă deschidere sufletească spre Înafară și mai cu seamă spre ceilalți cu care convorbește, în chipul cel mai intim, confesional. Sunt, esențialmente, întâlniri sentimentale, din care poeta face adevă-

rate sărbători ale sufletului. Ei devin, la rândul lor, *confesori* ai poetului, consilieri de taină. În acest dialog sentimental interactiv apar și cu sugestiile lor, auguste umbre: rătăcitul bard Orfeu, și alături de el Pan și cu Zamfir, Ștefan Sfântul, Vieru care ne-a dăruit Poezia, Blaga cu *Poemele luminii*, Shakespeare, „*nemuritorul*”; „*copiii Idealului Unirii*”, Doina și Ion Aldea-Teodorovici, „*minunea blondă*”, Nichita Stănescu, părintele Arsenie Boca, Preda cu „*ploaia cea din Moromeții*”, Mateevici cu psalmodicele versuri dedicate *Limbii noastre*, Ion Vatamanu cu poezia verdelui; părintele Paul Mihail cu jurnalele sale „*vâlvătaie*”; Jorge Luis Borges cu luna, „*acest fruct al nopții*”, Vasile Iovu cu *Ciocârlia*, cetate-împărătească, Iulia Coșeriu și Nonna Stavschi-Stolâpin, Federico Garcia Lorca, căruia ochii poetei „*îi lăcrimează venirea*”, Ovidiu, „*zeul*”, Eugen Simion cu „*ideea reîntregitoare*” a Unirii, acad. Teodor Buzu, „*săgetat ca o rază*”, Homer, care „*sparge ca un Sisif nuca timpului efemer*”, pictorul Igor Vieru, prin a căruia „*poartă a verdelui*” trec Grigore Vieru, Ion Vatamanu, Eugen Doga, Mihai Bătrănu...

Toate aceste întrețineri confesionale, proiecții aliterative, creează o atmosferă – whitmaniană – de blândețe, de îndumnezeire universală, de dragoste pentru toți în spiritul umaniștilor (*Amicus humani generis*). Sentimentalistă, Elena Tamazlăcaru este covârșită de un sentiment generalizat de empatie pentru toți cei care reprezintă Frumusețea zeiască, Dragostea sub toate aspectele, Poezia, Vrednicia.

Ea cultivă ceea ce Gundolf numea *Augenblickpoesie*, poezie de moment.

Un atare „moment” nu este căutat voit, ci vine cu de la sine putere, putând fi oferit de lecturi, audieri de muzică, stări ale naturii, impresii de călătorie, amintiri. Este străluminat rapid cu blitz. Și transcris spontan pe o foaie de blocnotes, pe un șervețel, pe o pagină de caiet dictando.

101 de poeme se prezintă, în mare, ca un jurnal sentimental *pro domo sua*, dominată de netația rapidă, frustră, dar plină de sens, de culoare și sugestie sonoră.

Literatura și arta. 2013, 10 ian., 6.

Pârcălab în cetatea frunzei

Nicolae DABIJA, academician

...În una dintre zile, colega Elena Tamazlăcaru, și-a uitat unul dintre poemele ei pe biroul meu din redacție.

Poezia nu avea semnătură. Peste câteva zile când am dat de ea, rătăcită printre multele manuscrise, am recunoscut autorul după stil, dar mai ales după atmosfera de poem, inconfundabilă, după bucuria de a trăi și suferi poezia, după felul cum cuvintele descoperă sensurile, după noimele vorbelor care nu se opresc la bariere, după omenescul și cumsecădenia acestora.

*Parcă aș fi o frunză
Ce-ar căuta un ram.*

*Parcă aș fi o apă
Ce-ar căuta un mal.*

*Parcă aș fi o ploaie
Ce-ar căuta un lan.*

*Parcă aș fi o durere
Ce-ar căuta alean.*

Parcă aș fi o frunză...

I-am spus atunci: „Elena, ai putea să nu-ți semnezi poemele: cititorul le va recunoaște...”.

Mai degrabă Elena Tamazlăcaru seamănă cu poemele ei decât acestea cu ea. Ele o conțin. E a lor.

*Casă cu brâie, casă cu brâie...
Numai între pereții tăi
Îmi țin toate visele în frâie...*

Emerson spunea: „Talentul nu poate face un scriitor. În dosul cărții trebuie să fie un om”. În spatele cuvintelor din cărțile Elenei

descoperi Omul. Cel care suferă și se bucură, care deznădăjduiește și care speră, care se confundă cu timpul tău sau își interferează sufletul cu tine.

Cenaclul pe care-l crease în cetatea frunzei de la Țaul (bănuiesc, de acolo vine și titlul uneia dintre cărțile ei) a fost mai mulți ani o adevărată școală a Poeziei pentru tinerii poeți din tot nordul republicii.

Apoi și-a adus cenaclul la Chișinău, la Facultatea de Ziaristică a Universității, unde a cultivat împreună cu o întreagă generație, dragostea și dorul într-un Cuvânt.

Atunci s-a impus și ca o persoană cu vocația cititului. A elaborat un studiu profund de câteva sute de pagini, care a devenit teză de doctorat (conducător – academicianul Eugen Simion) despre lecturile ei. A analizat tot ce s-a scris la noi în materie de poezie și a adunat lamura poemului basarabean în lucrarea ei ca într-un Muzeu al Metaforei.

Pornind de aici am credința că lecturile plus talentul sunt cele două lucruri care formează pe un scriitor. Lecturile care nu trec pe alături sunt lecturile creatoare. Cele în care te scufunzi ca-n apa unui râu, ca să te îmbroștezi. Să-l treci în cealaltă parte. Să dispari în adâncimile lui. Sau – să-l porți în tine și după ce ai ieșit de mult din el.

Și-n articolele, eseurile, studiile, tabletele Elenei Tamazlăcaru descoperi Omul. Micro-textele ei din *Literatura și arta* doar aparent nu au legătură directă între ele, toate împreună acestea creează o panoramă a vieții culturale basarabene.

Articolele publicistice se constituie din constatări de evenimente și idei care devin evenimente.

Ea preferă notația scurtă, atitudinea lirică, povestirea sincopeată, căreia îi scapă ocazionismele, autoarea interpretând lumea ca discurs.

Când intervievează, Elena Tamazlăcaru folosește pe larg interogația interioară, autorul și protagonistul fiind consimțitori ca o dedublare a personajelor.

Mai mulți ani de zile Elena a lucrat la televiziune. Emisiunile ei, într-o perioadă ideologizată până la paroxism, erau cele mai privite. Ea vorbea despre tradiția noastră populară, pe care refuza s-o încadreze realismului socialist. A colindat republica în lung și în lat (și a pornit-o încă înainte de 1989), pentru a încuraja meșteșugul popular, cântecul românesc, tradițiile sufletești ale Basarabiei, ajutând-o astfel să reziste. A stat de pază la Izvoare, ca acestea să fie curate și-n mileniul trei în care am pășit, atentă să nu cadă în ele gunoaie felurite sau reflectări strâmbe ale clipei pe care o trăia istoria de atunci.

Astfel, însoțită de o cameră de luat vederi, a ajuns și-n satul meu de baștină, unde a avut-o interlocutoare pe mama mea Cristina. E unicul film despre ea pe care-l păstrez și pe care i-l datorez Elenei Tamazlăcaru.

La redacția săptămânalului *Literatura și arta* intră diversă lume necăjită. „Vreau să scrie despre mine Elena Tamazlăcaru”, mă roagă mulți dintre cei care ne cer ajutorul. „De ce?”, întreb. „Pentru că ea lasă impresia că nu-și scrie articolele cu mâna, ci cu sufletul”.

E cel mai de seamă elogiu care i se poate aduce unui ziarist în secolul XXI.

La mulți și rodnici ani, dragă colegă Elena Tamazlăcaru!

Literatura și arta. 2013, 10 ian., 6.

Creația ei este un îndemn de a iubi frumosul

Vlad POHILĂ, lingvist, scriitor

Dacă întrebi acum pe cineva ce știe de Elena Tamazlâcaru, firește, îți va răspunde că e reporteră la *Literatura și arta*, căci mulți îi citesc articolele în prestigiosul săptămânal, supranumit și „*al lui Nicolae Dabija*”; își vor aminti, neîndoios, și de faptul că e poetă, dat fiind că nu puțini au avut ocazia să-i citească poemele; poate să i le asculte, recitate, la cenecluri, în cadrul unor emisiuni radiofonice sau televizate. Cei din sfera noastră – a bibliotecarilor – vor evoca neapărat rodnică implicare a Elenei în activitatea Filialei „Alba Iulia”...

Însă cu două-trei decenii în urmă Elena Tamazlâcaru era la fel de bine cunoscută și prețuită în altă ipostază – de autoare a unor emisiuni muzical-literare, de folclor și etnografie națională, făcute în sudoarea frunții, iar de multe ori cu riscuri și cu necazuri nemeritate, la postul de televiziune Moldova 1. Erau timpuri prielnice pentru asemenea realizări: oamenii noștri, „serviți” vreo patru decenii la rând cu surrogate etno-folclorice sau cu „picături” doar din imensitatea tezaurului culturii românești, puteau savura, în sfârșit, modele de autentică artă populară – prezentate, comentate sincer, emotiv, fără filtrul dur al cenzurii de stat sau a cenzurii din suflet. Însă, pe cât de entuziasmat primea publicul nostru aceste emisiuni, pe atât de prudenți continuau a fi unii șefi de la TVM, de unde riscurile și necazurile, despre care am amintit mai sus și, care, cu certitudine, au lăsat în sufletul sensibil al autoarei răni din cele care se oblojesc anevoie...

Lecturând în faza de elaborare *Biobibliografia* Elenei Tamazlâcaru, am derulat și eu filmul unor plăcute amintiri despre creația ei „televizionistă”, fixată deja între limitele unui trecut numit de francezi *le passé composé*, mai simplu spus, al unui trecut fără întoarcere, probabil. Din păcate. Căci, multe din acele emisiuni ar merita să fie date în reluare: și pentru calitatea lor netrecătoare, dar și din respect pentru spectatorii care nu le uită. Personal, am înmagazinat

În memorie colindele și cântecele pascale transmise în secvențele TV, lucrate măiestrit de Elena. La fel, țin bine minte costumele naționale, instrumentele muzicale sau covoarele, păretarele, cergile, prosoapele, broderiile demonstrate de invitatele ei – țărănci din spațiul pruto-nistrean „de la munte pân' la mare”, atât cât ne-a mai rămas. Îmi stăruie în memorie convorbirea Elenei cu o săteancă de 90 de ani, participantă și laureată la Festivalul Național *Cântarea României* din... 1939! O sinceră, de aceea și impresionantă mândrie – de a fi talentat, iar în egală măsură, și de a fi român – străbătea din acel dialog televizat... Îmi mai amintesc de o emisiune dedicată preotului poet și profet Alexe Mateevici, de alta – la moartea năprasnică a lui Ion și Doina Aldea-Teodorovici...

Cât privește interviurile cu oameni de artă, dar și portretele unor personalități de seamă ale culturii românești, lucrurile se încurcă nițel și să vedeți de ce. Pe unii maeștri Elena i-a avut ca invitați / interlocutori în câteva rânduri la TVM. Pe alții (dacă nu pe toți), i-a intervievat sau i-a „zugrăvit”, cu o constantă căldură și curiozitate profesională – și peste ani, în diferite publicații periodice, cel mai des, pe pagini de *Literatură și artă*. Voi aminti, în context, doar unele nume de somități pe care le-a ales Elena ca interlocutori sau ale căror portrete de creație le-a creionat spre neuitare. Nu căutați în această listă exhaustivitate, nici o logică anume nu căutați, pentru că înșir nume fără a respecta vreo ordine – nici tu cronologică, nici alfabetică, nici ierarhică sau alta posibilă. Mai mult, le voi enumera în dezordinea specifică vieții și, mai ales, activității oamenilor de creație: Glebus Sainciuc, Grigore Vieru, Maria Bieșu, Gheorghe Zamfir, Tudor Gheorghe, Mihai Cimpoi, Eugen Simion, Nicolae Dabija, Ion Ungureanu, Nicolae Botgros, Sofia Vicoveanca, surorile Osoianu, Tudor Chiriac, Petre Neamțu, Vasile Iovu, Ninela Caranfil, Dan Puric, câți alții!... Nu pot să nu menționez două personalități asupra creației cărora s-a oprit, cumva prioritar, atenția Elenei, dar și a subsemnatului: poetul leton, traducătorul de la Riga al poeziei și prozei românești, Leons Briedis; apoi, pictorul și filozoful Teodor Buzu, originar din Drăslăeni, stabilit de aproape trei decenii în Cehia.

Însă numărul de celebrițiți ale artei, literaturii, culturii, științei cărora Elena Tamazlăcaru le-a arătat o vădită predilecție, poftindu-i mai des la TV sau la redacția unde lucrează acum, este infinit mai mare. Printre aceștia, cap de listă, am impresia, este academicianul Eugen Simion – lucru întru totul explicabil, doar a comunicat, probabil, cu marele savant de la București ca nimeni dintre ziariștii de la Chișinău. Căci, spre deosebire de alți jurnaliști – de la Chișinău sau de la București – Elena Tamazlăcaru a scris și o teză de doctor, tocmai sub îndrumarea dlui acad. Eugen Simion. S-a întâmplat să citesc o variantă de lucru a acestei teze, o versiune dinaintea celei ce urma a fi considerată *bună de susținut*. Tocmai de aceea pot spune, în cunoștință de cauză, că a făcut Elena o disertație muncită, dar și inspirată; pe cât de bogată grație mulțimii de analize și sinteze, pe atât de valoroasă ca viziune și construcție... Cine nu crede în cele spuse / scrise mai sus, se va putea convinge de adevărul emis de mine la apariția unei cărți cuprinzând respectiva exegeză, asupra poeziei românești din Basarabia ultimelor decenii. Căci, nu am nicio îndoială că, înainte sau după ce-și va susține teza – nu contează unde, la București sau la Chișinău – Elena va tipări o versiune a tezei de doctorat. Numai astfel și alții vor putea cunoaște și aprecia la justa valoare strădaniile ei, de ani și ani, de a face ample deslușiri în starea poeziei de la noi și de a le pune în circuitul general al creației lirice românești.

Cine a urmărit atunci, în anii '80-'90 ai secolului trecut, realizările de la TVM ale Elenei Tamazlăcaru, nu a putut să nu observe această trăsătură a muncii sale: adeseori, în emisiuni, dânsa plasa și câte o poezie-două, poate și mai multe, semnate de autori de-ai noștri, dar și creații proprii. O *Litanie* scrisă la tragica moarte a lui Ion și a Doinei Aldea-Teodorovici, transmisă la 40 de zile de la acest dureros eveniment, merită să fie inclusă în orice carte omagială consacrată „celor două inimi gemene”. Esențial mi se pare însă că Elena Tamazlăcaru știa, ca nimeni altcineva, să imprime o undă lirică, a alură poetică emisiunilor sale, chiar și celor mai grave ca subiect sau arhitectură. Poeta din Elena răbufnea... evident, vroia

să împărtășească emoția lirică și cu alții. Peste ani, această firească dorință avea să se materializeze în forma unor culegeri precum *Cetatea frunzei, 101 poeme* – antologie lirică din prestigioasa colecție *Ideal* a editurii Biodova sau în cărțuțiile pentru copii.

Și cum am amintit de elementul literar, liric, (aproape că) omniprezent în emisiunile de la Televiziune ale Elenei, nu putem să nu menționăm și cealaltă „extremă de creație” specifică Elenei: elementul muzical (dar și cel teatral!) face parte aproape că obligatoriu din scrierile ei la ziare și reviste, fie astea eseuri, fie tablete, fie portrete, fie cronici de la evenimente culturale de anvergură. Este o trăsătură ce conferă scrierilor publicistice ale Elenei Tamazlăcaru farmec și originalitate, făcându-le agreabile la lectură și inconfundabile.

Dacă ni s-ar cere să prezentăm un rezumat al osteneții de creație a Elenei Tamazlăcaru, am face numaidecât o trimitere la propozițiile înșirate în aceste două alineate de mai sus. Cu o succintă completare: că în tot ce a scris Elena, dânsa este și eficientă, căci din lucrările ei cititorii au învățat câte ceva. Mai exact, au învățat mai multe dar, în primul rând, necesitatea și bucuria de a iubi, fericirea de a cunoaște în viață dragostea de frumos și de oamenii frumoși, în sensul atribuit de către Dan Puric acestor îmbinări.